

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

Настоящата рецензия е изготвена на основание на Заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ № 1038/07.06.2024г. за определяне на научно жури по процедурата за публична защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“ в ПН 3.2 Психология, 3. Социални, стопански и правни науки, и е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Рецензент: Доц. д-р Наташа Ангелова, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Тема: Удовлетвореност от живота и училищна адаптация при деца със специални образователни потребности и такива с типично развитие живеещи в институции.

Докторант: Фани Карагуни, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Научен ръководител: доц. д-р Биляна Йорданова, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Дисертационният труд „Удовлетвореност от живота и училищна адаптация при деца със специални образователни потребности и такива с типично развитие живеещи в институции.“ е обсъден и предложен за

публична защита от катедра „Психология“ при Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, всички документи са предоставени в срок. Процедурата е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

1. Биографични данни за кандидата

Фани Карагуни е родена на 27.03.1989г. в Р. Гърция. Завършила е висшето бакалавърско образование в Университета на Йоанина в областта на средновековна и модерна гръцка литература, придобила е магистърска степен по „Специална педагогика“ от Университета Тор Вергата в Рим, има допълнителна квалификация по Брайлово писмо, в момента е редовен докторант в областта на „Педагогическа и възрастова психология“ към катедра Психология на Югозападен университет „Неофит Рилски“. От 2011г. до момента работи като учител по Филология.

2. Актуалност и значимост на темата

Специалната педагогика обхваща изследвания по проблеми в много области, най-често освен в педагогически (учебно-възпитателен) план, се разработват проучвания в областта на психологията. Значимостта на темата на докторантката, от психологическа гледна точка, е свързана с психология на семейните отношения, психология на развитието, социална психология и развитието на деца живеещи институция. Многоаспектността на проучвания проблем се проличава и във връзката, която докторантката изследва между удовлетвореността от живота и училищната адаптация. Сравнението на двете групи ученици (ученици със специални образователни потребности и такива

с типично развитие) е фокусирано върху подчертаването на затрудненията, които срещат децата със СОП поради пребиваването им в институция. Безспорни са моралните аспекти, които в известна степен също са обект на тази дисертация.

3. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Представената за рецензиране разработка се състои от 211 страници. В структурен план работата е разгърната в три основни част. Дисертационният труд приключва с изводи по хипотезите, приносите към науката и препоръките за бъдещи изследвания. Реферираните източници са 143.

Първият раздел (Глава 1) на дисертационният труд представя теоретичен обзор на основните конструкти, свързани с предмета на дисертационния труд. Научната рамка включва изясняване на: (а) концепцията за удовлетвореност от живота (фактори, които ѝ влияят и по-конкретно удовлетвореност от живота при децата), (б) концепцията за училищна адаптация (теоретична рамка, теория на екологичните системи, теория на семейните системи), (в) информация за развитието на деца и концептуализация на уврежданията и специалната педагогика. Представена е рамката на международни системи за класификация на удовлетвореността от живота и училищната адаптация на деца със специални образователни потребности. Коментирана е концепцията за институционализация на децата (институционална грижа, социално-емоционално развитие на институционализирани деца, институционализирани деца в Гърция, институционализирани деца със специални образователни потребности и/или увреждания, удовлетворение от живота и училищна адаптация на институционализирани деца). Втората част на дисертацията (Глава 2 и Глава

3) описва проведеното количествено изследване. По-конкретно, използваният изследователски инструмент и процесът на анализ на данните. Тази част продължава с представяне на получените резултати, които са анализирани и коментирани въз основа на изследователските хипотези. Приключва с изводи и приноси на изследването.

Целта на дисертацията е да се изследва удовлетворението от живота и училищната адаптация на децата със СОП в сравнение с децата с типично развитие, които също живеят в институции. По този начин докторантката иска да провери дали специалните образователни потребности са прогностичен фактор за удовлетвореността от живота и училищната адаптация на децата, живеещи в институции.

Основната хипотеза е логично свързана с целта на дисертацията и гласи: специалните образователни потребности влияят върху удовлетвореността от живота и училищната адаптация на деца живеещи в институция. Освен предложената хипотеза са тествани поддхипотези и съответните им нулеви хипотези. Нулевите хипотези се потвърждават, което означава, че няма различия между двете групи деца по отношение на тяхната удовлетвореност от живота и училищна адаптация.

Изследваната група деца се състои от 248 участника, 148 ученика със специални образователни потребности и 100 лица с типично развитие. Представеното от докторантката изследване е свързано с проучване на преживяванията на чувствителна група участници, което Фани Карагуни споменава в раздел свързан с етичните граници на изследването.

Представени и анализирани са демографските характеристики на извадката и е направен статистически анализ на резултатите от изследването. За по-добро

описание на резултатите, те са представени чрез необходимите таблици и диаграми.

Докторската дисертация продължава с дискусия по резултатите от изследването и завършва с част „**Заключение**”, където в резюме са представени основните резултати от изследването, което способства за по-лесно и прегледно възприемане на информацията.

В част „**Приноси**” докторантката обобщава значимостта на темата, разгледаната информация от научната литература и в каква степен е изпълнена целта на научното изследване проведено от нея. Приемам така представените приноси.

4. Техническо изпълнение

Работата е добре изпълнена и отговоря на изискванията за такъв труд.

5. Заключение

Представеният научен труд показва, че докторант Фани Карагуни притежава добри познания по темата на дисертацията и компетенции в областта на педагогическата и възрастовата психология. Въз основа на изложеното по-горе приемам, че предложеният дисертационен труд „Удовлетвореност от живота и училищна адаптация при деца със специални образователни потребности и такива с типично развитие живеещи в институции” отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България. Поради това давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам да бъде присъдена на Фани Карагуни образователната и научна степен „доктор”.

13.06.2024г.

гр. Благоевград

Подпис:

(доц.д-р Наташа Ангелова)

SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI"

REVIEW

The present review was prepared on the basis of the Order of the Rector of the SWU "Neofit Rilski" No. 1038/07.06.2024 for the appointment of a scientific jury for the public defense of a dissertation for the awarding of a Ph.D. in the doctoral program "Pedagogical and age psychology" in 3.2 Psychology, 3. Social, economic and legal sciences, and is in accordance with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Rules for its Implementation, the Law on Higher Education, as well as the current Internal Rules of South-West University "Neofit Rilski".

Reviewer: Assoc. Prof. Natasha Angelova, Ph.D., Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South -West University "Neofit Rilski".

Topic: Life satisfaction and school adaptation in children with special educational needs and those with typical development living in institutions

Ph.D. student: Fani Karagkouni, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski".

Supervisor: Assoc. Prof. Bilyana Yordanova, Ph.D., Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski".

The dissertation " Life satisfaction and school adaptation in children with special educational needs and those with typical development living in institutions" was discussed and proposed for public defense by the Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski", all documents were

submitted on time. The procedure is in accordance with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, the Law on Higher Education, as well as the current Internal Rules of the Neofit Rilski Higher Education Institution.

1. Biographical data for the candidate

Fani Karagkouni was born on March 27, 1989. in the Republic of Greece. She graduated from the University of Ioannina with a BA in Medieval and Modern Greek Literature, an MA in Special Education from the University of Tor Vergata in Rome, an additional qualification in Braille , and is currently a full-time PhD student in the field of Pedagogical and Age Psychology" at the Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski". Since 2011 until now she works as a Philology teacher.

2. Relevance and importance of the topic

Special pedagogy covers research on problems in many areas, most often in the field of education and psychology. The significance of the topic of the doctoral student, from a psychological point of view, is related to the psychology of family relations, developmental psychology, social psychology and the development of children living in an institution. The multidimensionality of the research problem is also evident in the relationship that the doctoral student explores between life satisfaction and school adaptation. The comparison of the two groups of students (students with special educational needs and those with typical development) is focused on highlighting the difficulties encountered by children with SEN due to their stay in an institution. The moral aspects are indisputable, which to some extent are also the subject of this dissertation.

3. Characteristics of the candidate's scientific and scientific-applied production

The development submitted for review consists of 211 pages. Structurally, the work is divided into three main parts. The dissertation concludes with conclusions on the hypotheses, contributions to science. There are 143 referenced sources.

The first section (Chapter 1) of the dissertation presents a theoretical overview of the main constructs related to the subject of the dissertation. The scientific framework includes clarification of: (a) the concept of life satisfaction (factors that influence it and more specifically life satisfaction in children), (b) the concept of school adaptation (theoretical framework, ecological systems theory, family theory systems), (c) information on child development and conceptualization of disabilities and special pedagogy. The framework of international classification systems for life satisfaction and school adaptation of children with special educational needs is presented. The concept of institutionalization of children is commented on (institutional care, social-emotional development of institutionalized children, institutionalized children in Greece, institutionalized children with special educational needs and/or disabilities, life satisfaction and school adaptation of institutionalized children). The second part of the dissertation (Chapter 2 and Chapter 3) describes the quantitative research conducted. Specifically, the research instrument used and the data analysis process. This part continues with the presentation of the obtained results, which are analyzed and commented on the basis of the research hypotheses. It concludes with conclusions and contributions of the study.

The purpose of the dissertation is to examine the life satisfaction and school adaptation of children with SEN compared to children with typical development who also live in institutions. In this way, the PhD student wants to check whether

special educational needs are a prognostic factor for life satisfaction and school adaptation of children living in institutions.

The main hypothesis is logically related to the aim of the dissertation and states: special educational needs influence life satisfaction and school adaptation of children living in an institution. In addition to the proposed hypothesis, sub-hypotheses were tested and there were corresponding null hypotheses. The null hypotheses were approved which means there are no differences between the two groups according to their life satisfaction and school adaptation.

The studied group of children consisted of 248 participants, 148 students with special educational needs and 100 individuals with typical development. The research presented by the doctoral student is related to a study of the experiences of a sensitive group of participants, which Fani Karaguni mentions in a section related to the ethical limits of the research.

The demographic characteristics of the sample are presented and analyzed, and a statistical analysis of the research results is made. For a better description of the results, they are presented through the necessary tables and diagrams.

The doctoral dissertation continues with a discussion of the results of the research and ends with a part "**Conclusion** ", where the main results of the research are presented in a summary, which contributes to an easier and more comprehensive perception of the information.

In the "**Contributions**" part , the doctoral student summarizes the importance of the topic, the information from the scientific literature examined and to what extent the goal of the scientific research conducted by her has been fulfilled. I accept the presented contributions.

4. Technical implementation

The work is well done and meets the requirements for such work.

5. Conclusion

The presented scientific work shows that Ph.D. student Fani Karagkouni has good knowledge of the topic of the dissertation and competences in the field of pedagogical and age psychology. Based on the above, I accept that the proposed dissertation "Life satisfaction and school adaptation in children with special educational needs and those with typical development living in institutions" meets the requirements specified in the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria. Therefore, I give a positive assessment of the dissertation work and propose that Fani Karagkouni be awarded the educational and scientific degree "doctor".

13.06.2024

Blagoevgrad

Signature:

(Assoc. Dr. Natasha Angelova)